

„Za nás“

Velký pátek, j+s 2. 4. 2021

Kdo chodí v temnotách, kde není žádná záře, ten ať doufá

v Hospodinovo jméno a opře se o svého Boha. (Iz 50,10)

Milý Bože, Velký pátek stojí ve znamení něčeho temného, jako by shrnoval všechno hrozné, čeho jsme my lidé schopni. A přece jsou Velikonoce přemožením všeho zla. Prosíme, pomoz, abychom porozuměli a přijali, že do našeho života proniká tvoje láska jak světlo do tmy. Pomoz, abychom to světlo a lásku uměli najít i za všemi stíny a bolestmi, které nám ztrpčují život. Podepři naši víru a lásku a taky naději. Společně o to prosíme: Pane, smiluj se, amen.

Matouš 26,36-45

Tu s nimi Ježíš přišel na místo zvané Getsemane a řekl učedníkům: „Počkejte zatím zde, já půjdu dál, abych se modlil.“ Vzal s sebou Petra a oba syny Zebedeovy; tu na něho padl zármutek a úzkost.

Tehdy jim řekl: „Má duše je smutná až k smrti. Zůstaňte zde a bděte se mnou!“ Poodešel od nich, padl tváří k zemi a modlil se: „Otče můj, je-li možné, ať mne mine tento kalich; avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš.“ Potom přišel k učedníkům a zastihl je v spánku. Řekl Petrovi: „To jste nemohli jedinou hodinu bdít se mnou? Bděte a modlete se, abyste neupadli do pokušení. Váš duch je odhodlán, ale tělo slabé.“ Odešel podruhé a modlil se: „Otče můj, není-li možné, aby mne tento kalich minul, a musím-li jej pít, staň se tvá vůle.“ A když se vrátil, zastihl je opět spící; nemohli oči udržet. Nechal je, zase odešel a potřetí se modlil stejnými slovy. Potom přišel k učedníkům a řekl jim: „Ještě spíte a odpočíváte? Hle, přiblížila se hodina, a Syn člověka je vydáván do rukou hříšníků.“

Marek 10,45: *Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.*

Římanům 3,25: *Jeho ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí pro ty, kdo věří. Tak prokázal, že byl spravedlivý, když již dříve trpělivě promíjel hříchy.*

Když Ježíš umřel, nebyli u toho žádní křesťané, protože křesťanství ještě neexistovalo. Vzniklo až poté a mělo před sebou důležitý úkol: ta smrt byla krutá a potupná, a přece měla smysl a je pro nás důležitá a dokonce nadějná – ale jak to vyjádřit? Sáhli si pro pomoc do Bible (rozumí se do Starého zákona) a tam našli hned několik cest, kudy na to. Jednou z nich je myšlenka *oběti*.

Podle předpisů se obětovalo zvíře, jemuž viník vložil ruce na hlavu a přenesl tak na něj svou vinu. Ježíše „ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí,“ píše apoštol Pavel a dodává, pro koho to tak Bůh ustanovil: pro ty, kdo tomu věří. Podobně evangelista Jan označuje Ježíše za Božího beránka, jenž snímá hříchy světa. Oběť zkrátka měla odčinit něčí viny – a takhle se to má s Ježíšovou smrtí.

Také ostatní vypravěči evangelia toto docenění Ježíšovy smrti sdílejí, ačkoli o oběti přímo nemluví a zvolili trochu jiný způsob, jak vyjádřit, že je ta smrt důležitá zrovna pro nás. Ježíš o své budoucí smrti s učedníky mluvil a řekl jim, co bude znamenat. Jeden z vypravěčů, evangelista Matouš, to pojímá tak, že lidské jednání vůči Bohu nikdy nebylo fér a vždycky v něm byla spousta zla, ale tahle smrt, to už bude naprostý vrchol. Za což by měla logicky přijít Boží odplata, pomsta za zabitého mesiáše – a tohle je přesně ten moment, kdy se věci mění: Ježíš se v getsemanské zahradě výslovně násilí a msty zříká a přijímá nadcházející utrpení jako něco, co po něm chce nebeský Otec. Nebeský Otec chce lidem nabídnout záchranu, a právě proto to tedy musí Ježíš podstoupit – pro záchranu mnohých.

Lidi však vnímali Boha poněkud jinak: jako vládce, který je sice milostivý a štedrý, ale za lidskou vinu žádá zadostiučinění a odplatu. Takový byl zažitý obraz Boha – nebeského vládce, jenž trvá na spravedlivé pomstě – ale tenhle obraz teď umírá, protože ho Ježíš bere s sebou na kříž. Chránová opona, která byla ve chvíli Ježíšovy smrti náhle vejpůl, je toho výmluvným symbolem: od této chvíle onen obětní systém, založený na odplatě za vinu, patří minulosti. Kdybychom v tom

obětním systému setrvali, měla by teď kvůli zlu přijít oběť za lidské viny, aby se tak smířil Boží hněv. Ale ono je to jinak: postavení té oběti zaujal Ježíš dobrovolně sám a úplně tak změnil její smysl. Když se tou obětí Bohu stal Bůh sám, tak to už ke smíření vede jiná cesta než dřív: to už tedy nepůjdeme cestou dalšího obětování, ale tak, že od Boha prostě přijmeme jeho odpuštění. Tak tohle je po křesťansku dosah Ježíšovy smrti a proto se dá říct, že „zachránil mnohé“ nebo že umřel „za nás“.

Zpráva je to velkolepá, nicméně to „za nás“ jde občas lidem na nervy. Když totiž jede víra v režimu „něco za něco“, sice se do ní možná vejde víc strachu, než když má prostě přijmout darované odpuštění, ale zase si v tom režimu „něco za něco“ může člověk pěstovat pocit, že je přece jen pánem svého života a když něco zkazí, tak za to zaplatí (tím, že někoho či něco obětuje) a jede se dál. Jenomže – jak vypráví Starý zákon a dosvědčují dějiny – ono se to lidskému společenství moc nevedlo. Teď tedy přišla ta Ježíšova smrt, která měla znamenat: tak na to pojďme jinak. Pojďme na to tak, že za sebe nebudete Bohu platit, ale prostě přijmete odpuštění. Což znamená, že svým šéfem holt nebudu. Tedy v provozních záležitostech samozřejmě ano a důležitá rozhodnutí za mě nikdo dělat nebude, ale nebudu pánem nad tím, kam by měl můj život směřovat. V tomhle nebudu svůj šéf, ale on lidský život stejně nestojí na šéfování, nýbrž na *vykoupení*.

Tohle slovo – vykoupení – je další způsob, jak křesťané zkoušeli vyjádřit, jaký smysl a dosah má Ježíšovo ukřižování: z vin, za které byste měli platit snad i vlastní smrtí, jste byli vykoupeni. Detektivka nebo thriller by teď asi začaly splétat a rozplétat, komu a jak měl Ježíš předat výkupné, jenomže biblické vyprávění o Ježíšovi je kapku jiný žánr: to s tím výkupným bibličtí autoři použili jen jako pomocnou ilustraci, kterou dál nerozvádějí, a zůstali u toho, kam snad dohlédneme a co se nás bezprostředně týká: že jsme z toho prostě venku (i z té smrti za trest), protože Boží vyslanec Ježíš za nás zaplatil.

Když Ježíš umřel, křesťané u toho nebyli, protože křesťanství vzniklo až pak – a vzniklo právě proto, že je tahle smrt pro nás důležitá a dokonce nadějná.

Pane, je tolik lidí, kteří o tobě nevědí nebo o tebe nestojí a hledí si vystačit sami, kéž by i na nás viděli, jak dobře v tomto světě jedná s lidmi Bůh, a kéž by se to i pro ně stalo dobrou zprávou.

Je tolik lidí, kteří prožívají zármutek kvůli něčemu, co bylo; a mnoho lidí prožívá obavy z toho, co bude, kéž by i díky nám porozuměli, že je na světě odpuštění a taky tvoje zaslíbení, a kéž by je uměli přijmout.

Pane, je tolik lidí, kteří potřebují pomoc: rádi bychom pomáhali, ale nejčastěji jsme to my sami, kdo něco (nebo spíš někoho) potřebuje.

Prosíme tě proto: kéž by se tvá láska v tomto světě neodmlčela. Ujímej se všech potřebných, když my na to nestačíme, ujímej se i nás a buď nám všem pomoci.

Společně se modlíme: Otče náš, který jsi v nebesích, posvět se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Neboť tvé je království i moc i sláva, navěky. Amen.

Ať vás pevná naděje Boží milosti provází celým vaším životem
jako pozvání, jako síla a jako životní radost,
kéž vás zbavuje tíhy vin a kéž vás přivádí k ochotě odpustit.

Ať vás láska Boží provází na každém kroku
a kéž vás naplňuje vnitřní radostí a pokojem.
Amen.